

Aanvrager:	PrintRoom
Titel:	Books are Bridges, Connecting the popular and the critical
Gevraagd bedrag:	€ 646.910

POSITIEF, ONVOLDENDE BUDGET

Inleiding en samenvatting

PrintRoom in Rotterdam biedt al ruim twintig jaar een plek voor *artist publishing*. Begonnen als een wereldwijd rondreizend archief van kunstenaarspublicaties, is PrintRoom uitgegroeid tot een centrum voor het maken, verzamelen en stimuleren van hedendaagse experimentele strategieën van kunstenaars en ontwerpers die *publishing* (publiceren in brede zin en vorm) als artistiek medium hanteren. Dit doet PrintRoom onder meer door het organiseren van tentoonstellingen, lezingen, boekpresentaties, performances en workshops en een *publisher-in-residence*-programma. Sinds twee jaar zijn daar de *Books are bridges summit* en *Art book fest* bijgekomen. Ook maakt en geeft PrintRoom eigen publicaties uit en beheert het een dynamische verzameling van kunstenaarsboeken. PrintRoom beschikt over een unieke collectie van door lokale, nationale en internationale kunstenaars en ontwerpers gemaakte experimentele publicaties.

PrintRoom vraagt een bedrag aan van € 646.910 binnen categorie II van de Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025-2028. In huidige periode wordt de organisatie via de Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma ondersteund door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

PrintRoom ziet *artist publishing* in de eerste plaats als een *community* praktijk waarbij nieuwe en alternatieve vormen van samenwerken worden verkend. Het ziet *artist publishing* niet alleen als medium waarin ideeën worden gecommuniceerd, maar als een interconnectief proces waaromheen gemeenschappen ontstaan, uitwisselingen plaatsvinden en nieuwe manieren van samenleven in de praktijk worden gebracht. Het is een diverse discipline waarin highbrow, populair, conceptueel en activistisch naast elkaar bestaan en elkaar ondersteunen. Zo is er binnen *artist publishing* veel aandacht voor niet-westerse praktijken, queer *communities*, feminisme en ecologie. PrintRoom kijkt hiervoor onder andere naar de ontwerpfilosofie achter permacultuur. *Artist publishing* biedt de mogelijkheid om verschillen te overbruggen en mensen, tijden, plekken en ideeën te verbinden.

Het programma 2025-2028 kent drie hoofdlijnen. 1. *Artist publishing als alternatief, platform & ecologie*. Binnen deze lijn stelt PrintRoom *artist publishing* als alternatief tegenover commerciële media en digitale platforms om mensen samen te brengen en uit hun filterbubble te halen door. 2. *Boek klup, publishing kitchen, werkplaats: nieuwe manieren van verbinden*. Met deze lijn worden alternatieve vormen van samenkomen rond publiceren onderzocht, bijvoorbeeld door gezamenlijk met het publiek een maaltijd te bereiden en te delen. De voorbereiding, gedeelde maaltijden en de gesprekken die worden gevoerd, vormen samen stof voor nieuwe, snel, gezamenlijk geproduceerde publicaties. 3. *Toekomst van artist publishing*. In de derde lijn wordt aandacht besteed aan de eerste generatie van *artist publishers* zoals de oprichters van de eerste *artist bookstores* – en de kunstenaars uit hun netwerk – zoals Other Books & So (Amsterdam), Printed Matter (New York) en Boekie Woekie (Amsterdam). Deze plekken vormen belangrijke archieven. In programma's wordt nagedacht over hoe het geestelijk en fysiek erfgoed van *artist publishing* kan worden bewaard, overgedragen en geactiveerd en welke nieuwe en experimentele vormen van archivering nodig zijn. En ook over hoe *artist publishing* als geheel verder kan worden ontwikkeld. Binnen deze lijnen worden verschillende, veelal participatieve programma's georganiseerd. PrintRoom verbindt

hiermee de pioniers met de nieuwe generatie *artist publishers*, die vaak collectief werken en nieuwe manieren zoeken voor distributie en *community building*.

PrintRoom onderschrijft de Fair Practice Code, de Code Diversiteit & Inclusie en de Governance Code Cultuur en past de codes toe. In de financieringsmix heeft de gevraagde subsidie aan het Stimuleringsfonds een aandeel van 37,5%.

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie laat zich overwegend positief uit over de aanvraag voor de instellingssubsidie van PrintRoom. Ze spreekt van een sympathiek, geëngageerd initiatief. De specifieke aandacht voor *publishing* als artistiek medium vindt de commissie waardevol. Wel vraagt ze zich daarbij af in hoeverre specifieke ontwerpopgaven of vormgeving daarbij centraal worden gesteld. *Artist publishing* gaat immers ook over boeken van kunstenaars en kent in die betekenis een rijke traditie binnen de beeldende kunst. De bijdrage aan het vakgebied vormgeving had in de aanvraag beter kunnen worden gearticuleerd. Het programmavoorstel is daarentegen gedetailleerd uitgewerkt, betreft goede makers en bestaat uit aansprekende activiteiten zoals de eigen uitgaves van *PrintRoom's NETbooks* die tot stand komen naar aanleiding van workshops, lezingen en samenwerkingen. Ook laat de commissie zich positief uit over het *Living archive* dat PrintRoom beheert en vindt zij het centraal stellen van archiveren in het programma, onderscheidend. De commissie beoordeelt de artistiek-inhoudelijke waarde van het voorgestelde programma dan ook als voldoende en waardeert daarbij specifiek de vakdeskundigheid van het platform. Ze plaatst daarbij wel de kanttekening dat de artistieke waarde in haar optiek hoofdzakelijk wordt ingebracht door de betrokken makers en in mindere mate wordt gedefinieerd door een heldere artistieke visie of lijn vanuit het platform zelf.

Het platform is naar het oordeel van de commissie sterk verankerd in de lokale context. De samenwerking met verschillende internationale *communities* en makers laat goed zien hoe de organisatie met diens activiteiten bijdraagt aan meerstemmigheid in het veld. Ook stelt de commissie dat PrintRoom zich met haar activiteiten inzet voor uitwisseling en verbreding van perspectieven. Ze waardeert hierbij de activistische invalshoek van de instelling. De commissie beoordeelt de maatschappelijk waarde van het voorgestelde programma als voldoende. De interesse van het platform voor niet-westerse praktijken, queer *communities*, feminisme en ecologie ziet de commissie duidelijk terugkomen in de programmering. Ook het idee van *Publishing as creation of a public* acht de commissie waardevol.

De commissie uit tevens haar waardering voor het streven van PrintRoom om bezoekers, makers en deelnemers actief bij de *community* te betrekken en daarbij eventuele drempels te verlagen. De commissie ziet deze doelstelling verweven door het voorstel. Specifiek bij de toelichting op de Code Diversiteit & Inclusie, waar wordt gereflecteerd op zowel de financiële als fysieke, informatieve en digitale toegankelijkheid van de instelling. Ook ziet ze waarde in het betrekken van mensen die laaggeletterd zijn of mensen met dyslexie en wil ze het platform aanmoedigen zich hier blijvend voor in te zetten. De commissie beoordeelt het voorstel op het criterium met betrekking tot de toegankelijkheid als voldoende. Ze vraagt zich daarbij wel af in hoeverre de instelling erin slaagt deze ambities waar te maken. Doordat het bereik, buiten de eigen kring van makers en *publishing communities*, op basis van het voorstel voor de commissie moeilijk is in te schatten, kan ze de bredere impact van het programma moeilijk duiden, zeker op landelijk niveau.

De commissie beoordeelt de bedrijfsmatige gezondheid van de instelling als net niet voldoende. Ze spreekt van een kwetsbare financiële positie. De commissie stelt dat er een behoorlijke ontwikkeling in activiteiten wordt voorzien, maar noemt de tarieven relatief laag en ziet dat een vorm van indexatie slechts beperkt wordt toegepast. De

commissie begrijpt de wens om de structurele bedrijfsvoering verder te ontwikkelen en het kernteam van medewerkers te bestendigen, maar betwijfelt met het oog op de uitgebreide programmering of daarbij de juiste strategische keuzes worden gemaakt. De visie en toepassing van de codes vindt de commissie wel voldoende omschreven.

Over het geheel genomen beoordeelt de commissie het voorstel als voldoende als het gaat om de mate van consistentie in doel en opzet. Ze is van mening dat PrintRoom een wat specifieke, maar ook onderscheidende stem binnen het culturele veld vertegenwoordigt. De onderdelen in de aanvraag zijn in de optiek van de commissie voldoende met elkaar in balans.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert op basis van bovenstaande overwegingen in eerste aanleg positief over de aanvraag van PrintRoom. Echter, de binnen deze categorie positief beoordeelde voorstellen overschrijden het beschikbare budget. De positief beoordeelde aanvragen zijn daarom gerangschikt op basis van de gemiddelde eindscore op de beoordelingscriteria, zoals beschreven in artikel 14 van de Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025-2028. Op basis van deze rangschikking is het voorstel helaas te laag geëindigd om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit de regeling.